

Underbilag 1.

DANMARKS NATIONALBANK

København

Den 3. Juli 1945.

J. Nr. S. 119/44.

Udviklingen i Danmarks Nationalbanks Seddelomløb 1930—1945.**1) Tiden inden Krigen:**

Størrelsen af det nuværende Seddelomløb maa vurderes paa Baggrund af det Seddelomløb, der maatte regnes at være normalt før Krigen.

I Aarene 1930—36 laa Seddelomløbet ved Maanedsafslutningerne gennemgaaende paa omkring 350 Mill. Kr. og naaede i den nævnte Periode kun een Gang, Oktober 1936, op over 400 Mill. Kr.

I de sidste to Aar inden Krigen kunde der spores nogen Stigning, navnlig som Følge af Prisstigningen og Opgangen i Pengeindkomsterne, og i 1938 var det Reglen, at Omløbet ved Maanedsafslutningerne laa paa godt 400 Mill. Kr. Decembertallet, som normalt er det højeste, laa i 1938 paa 441 Mill. Kr. I 1. Halvaar af 1939 var Omløbet stadig henved 450 Mill. Kr. og androg ultimo August 1939 — den sidste Maanedsopgørelse inden Krigen — 452 Mill. Kr.

I den sidste Tid inden Krigen androg Seddelomløbet saaledes omkring 450 Mill. Kr.

2) Krigstiden indtil Besættelsen:

Krigsudbrudet i September 1939 gav hurtig Anledning til en Prisstigning. Desuden ændredes Betalingssædvanerne i nogen Grad, bl. a. ved at en Tendens til at holde større Kontantbeholdninger begyndte at gøre sig gældende.

Følgen blev en Stigning i Seddelomløbet, der ultimo December 1939 naaede 600 Mill. Kr., og den Nedgang i Seddelomløbet, der normalt indtræffer om Foraaret, udeblev i Foraaret 1940, saaledes at *Omløbet ultimo Marts 1940, altsaa umiddelbart før den tyske Besættelse, androg 609 Mill. Kr.*

3) Under Besættelsen:

Besættelsen medførte, at de ovennævnte Faktorer, der virkede i Retning af en øget Seddeludstedelse, forstærkedes. Prisstigningen tog Fart, bl. a. som Følge af Tilnærmelsen mellem det danske og det tyske Prisniveau. Frygten for Krigshandlinger i Landet med deraf følgende Evakuering medførte øget Tendens til Beredskabsbeholdninger af Sedler, samtidig med at de efterhaanden stærkt forringede Trafikforhold nødvendiggjorde større Kassebeholdninger baade i Erhvervslivet og hos private, navnlig paa Landet.

Til disse Momenter kom imidlertid en anden Faktor, der efterhaanden virkede meget stærkt, nemlig Nationalbankens store Udbetalinger for tysk Regning.

Disse store Udbetalinger virkede paa flere Maader i Retning af at forøge Seddelomløbet. For det første laa Besættelseshæren selv med Kontantbeholdninger, der var stærkt stigende i de sidste Aar af Besættelsen. Besættelseshærens stigende Kassebeholdninger stod bl. a. i Forbindelse med Anvendelsen af Kontanter til Omgaaelse af Kontrolreglerne vedrørende Leverancer til Tyskerne, der forudsatte Betaling ved Checks. For det andet steg baade Beskæftigelsen, Avancerne og Lønningerne og dermed de samlede Pengeindtægter i Landet, hvad der maatte medføre en Stigning ogsaa i Kontantbeholdningerne. For det tredje har Nationalbanken i Besættelsestiden maattet forsende betydelige Seddelmængder til Deutsche Reichsbank, for at denne kunde forsyne tyske Tropper og Civilpersoner, der skulde til Danmark, med danske Penge, men om alle Seddelforsendelserne er anvendt paa denne Maade, vides ikke.